




A FAIRER COACHING



Co-funded by  
the European Union

# Guidelines & Recommendations for National & European Sport Decision and Policy Makers

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.



## **A Fairer Coaching (AFC)**

# **Guidelines & Recommendations for National & European Sport Decision and Policy Makers**

### **Focus: Para/Disability Sport Coaching and Gender Equality in Coaching**

**Target audience:** EU-level sport policy makers and programme owners; national ministries and agencies; national Olympic/Paralympic committees; sport confederations; national federations; coach education providers; funders.

### **About the A Fairer Coaching (AFC) project**

**A Fairer Coaching (AFC)** is a European cooperation project promoting **equal and inclusive coaching in Europe**, aligned with the Erasmus+ priority on **Inclusion and diversity** and the sport priority of **promoting education in and through sport by improving the quality of coaching and staff**.

AFC aims to strengthen **equality, inclusion, diversity and fairness** in the European sport system by promoting an inclusive overall model of coaching and empowering:

- coaches, especially those working with **young athletes** and **grassroots/youth sectors**,
- sport organisations, coaches' associations, and institutions,
- and decision and policy makers,  
to support a more balanced coaching system in Europe.

AFC combines **capacity building, awareness raising, and networking** to improve cooperation among coaches and organisations and to help overcome inequalities and distortions that persist in coaching pathways and working conditions.

**Target groups** include sport coaches (youth/grassroots), coaches' associations and organisations, and young athletes.

**Main objective:** increase preparation, exchange and networking of coaches working with young athletes and grassroots sectors to spread and develop an equal, inclusive and respectful model of coaching in Europe.

**Specific objectives** include:

- strengthening coaches' skills for equal and inclusive coaching, with a specific focus on **including women** and promoting **disability/para sport**, and on recognising, preventing and countering abusive/discriminatory behaviours;
- promoting capacity, practices and cooperation for sport and coaches' organisations to boost safer, more inclusive and equal sport environments for young athletes;
- giving voice to young athletes and coaches through positive storytelling of equality, inclusion and respect;
- pushing decision/policy makers to adopt the AFC model steadily, increasing the **number and quality of women coaches** and increasing preparation on **para sport**.

AFC includes a free **e-learning course** to empower youth/grassroots coaches to promote equality and inclusion and prevent abusive/discriminatory behaviours, with a specific focus on supporting **women** and **athletes with disabilities**, using peer-to-peer learning and a person-centred approach.

## 1. EU-level guidance and recommendations

### **A European Fair Coaching Baseline (minimum standard)**

Establish a shared European **Fair Coaching Baseline** that sport bodies and member states can align with.

The baseline should cover:

- safeguarding and safe sport capacity (prevention, reporting pathways, response standards, support)
- equity and inclusion as enforceable practice (non-discrimination, participation and progression)
- competence expectations for coaches and coach developers (including para/disability coaching competences and gender equality competences)
- organisational accountability (minimum governance, training coverage, annual reporting)

### **Mainstream para/disability sport coaching as core competence**

Treat para/disability sport coaching as a **core competence** across coach education pathways (not only as a specialist add-on), reflecting AFC's focus on disability/para sport.

EU-level expectations should encourage:

- baseline competences for all coaches (accessibility, reasonable accommodations, adapted communication/feedback, safe participation, inclusive session design)
- coach developer capacity to embed and assess these competences in curricula
- practical implementation support (accessible learning materials, mentoring, placements, adaptations in training environments)

### **Advance gender equality in coaching through structural measures**

Support gender equality in coaching as both:

- **representation** (increasing the share of women across coaching levels and leadership), and
- **retention and progression** (career pathways, working conditions, safety, visibility),  
in line with AFC's objective to increase the number and quality of women coaches.

EU-level actions can include:

- funding and guidance for mentoring, networks, leadership development, and coaching placements
- explicit measures for safe working environments (including anti-harassment practice and trusted reporting)
- expectations for women's representation in coach education staff and decision-making structures

### **Monitoring and a European learning loop**

A practical EU minimum indicator set can include:

- athlete experience (annual anonymised measures of safety, inclusion, fairness, and trust in reporting/response processes)
- gender equality in coaching (representation across levels; progression/retention measures where feasible)
- para/disability coaching capability (training coverage; adoption of accessibility and accommodation practices)

### **Fund implementation and scaling (not only development)**

Prioritise “adopt and implement” funding so that proven tools and materials are embedded across clubs and federations:

- training at scale (coaches, coach developers, leadership)
- implementation support (templates, mentoring, change management)
- accessibility improvements and reasonable accommodations in everyday sport settings
- targeted support for women’s coaching pathways and safe working environments

## 2. National recommendations

### ITALIA

L'Italia ha recentemente introdotto una riforma strutturale radicale (D.lgs. 36/2021) che ha reso obbligatorio il Safeguarding per tutte le associazioni (ASD) e società sportive (SSD). Questo quadro normativo mira a sradicare la violenza di genere, gli abusi e le discriminazioni, promuovendo la parità di trattamento sia per gli atleti con disabilità sia per l'equità di genere nel coaching. Organizzazioni come ASSIST (Associazione Nazionale Atlete) sottolineano che l'impianto legislativo deve essere supportato da un profondo cambiamento culturale per passare dai meri adempimenti formali a tutele reali e misurabili.

Riferimento Italiano: Linee guida etiche emanate dal CONI e dalle singole Federazioni Sportive Nazionali (FSN) ed Enti di Promozione Sportiva (EPS). Obbligo di nomina del Responsabile Safeguarding interno e canali di segnalazione centralizzati tramite i Safeguarding Office nazionali (es. piattaforme crittografate per la riservatezza e canali indipendenti come lo sportello SAVE (Sport Abuse and Violence Elimination) promosso da ASSIST).

*Codici di condotta e linee guida etiche per gli allenatori e le organizzazioni sportive*

Riferimento Italiano: Modelli Organizzativi e di Gestione (MOG) e Codici di Condotta che ogni ASD/SSD deve adottare ed esporre pubblicamente, mirati alla prevenzione di

abusi psicologici, fisici, molestie e incuria (in adempimento della Riforma dello Sport - D.lgs. 36/2021).

*Linee guida in materia di parità e non discriminazione (comprese le misure per la parità di genere nell'ambito del coaching)*

Italian reference: Principles of gender equality established by the Sports Reform (Art. 7, Legislative Decree 36/2021) and the introduction of professional status for women as well (Art. 25, Legislative Decree 36/2021). ASSIST's projects and initiatives aimed at achieving contractual equality and genuine protection of maternity rights for technical staff and female athletes, whilst tackling pay gaps and discrimination in access to senior roles. However, the reform (Legislative Decree 36/2021) has left it to the sporting authorities to decide independently who qualifies as a professional. And indeed, to date (for female athletes), only female footballers can be considered truly professional and adequately protected. Italian sport relies excessively and in a non-constructive manner on Military Sports Groups.

*Linee guida sull'inclusione delle persone con disabilità e sull'accessibilità in relazione alla partecipazione alle attività sportive e all'attività di allenatore*

Riferimento italiano: Linee guida del CIP (Comitato Paralimpico Italiano) e standard ARIA/di accessibilità applicati alle sedi, alle infrastrutture e ai programmi di formazione per gli allenatori che operano nello sport paralimpico.

*Standard nazionali per la formazione degli allenatori e requisiti di certificazione*

Riferimento italiano: Sistema Nazionale delle Qualifiche per gli Allenatori Sportivi (SNaQ), coordinato dalla Scuola dello Sport del CONI e dai programmi integrati delle singole federazioni, che ora includono moduli obbligatori sulla tutela dei minori e sulle competenze interpersonali ed etiche. L'obbligo per tutte le organizzazioni sportive di adottare il Modello Organizzativo (MOG). Corsi di formazione obbligatori per allenatori e dirigenti sulla prevenzione dei comportamenti inappropriati. Valutazione specifica dei rischi relativi alla "culpa in eligendo", ovvero alla responsabilità dei presidenti delle società di procedere a una selezione rigorosa e controllata degli allenatori e dei responsabili della tutela dei minori.

*Canali di segnalazione e standard di risposta (tempistiche, imparzialità, documentazione)*

Canali di segnalazione a due livelli: locale (Responsabile della tutela ASD/SSD) e centrale (Ufficio nazionale per la tutela dell'ente di governo). Garanzia di assoluta riservatezza. Standard di "risposta rapida" (misure di emergenza) e relazioni periodiche (semestrali e annuali) per l'archiviazione e la gestione imparziale dei casi.

### *Servizi di supporto e comunicazione (formati accessibili e indicazioni chiare)*

Obbligo di affissione fisica sulle bacheche dei centri sportivi e pubblicazione digitale dei recapiti del responsabile della tutela. Utilizzo di formati accessibili (ad es. linee guida semplificate per minori o atleti con disabilità cognitive).

### *Allenamento nello sport paralimpico*

Integrazione delle norme CIP nella pratica quotidiana dell'allenamento, che richiedono l'adattamento degli spazi fisici e la regolazione dei carichi di allenamento attraverso soluzioni ragionevoli per garantire l'inclusione di ogni atleta

Mappatura delle barriere – non solo architettoniche, ma anche culturali e socio-economiche. Sostegno a progetti che facilitino la transizione e lo sviluppo degli atleti con disabilità verso ruoli di allenatori e direttori tecnici all'interno delle federazioni.

Inclusione obbligatoria nei programmi di formazione SNaQ di competenze trasversali relative alla disabilità (comunicazione aumentativa e alternativa, adattamento metodologico, psicologia dello sport paralimpico) per garantire che ogni allenatore possieda una preparazione di base in materia di inclusione.

### *Parità di genere nel mondo degli allenatori*

Promozione attiva di politiche di parità di genere volte ad abbattere il "soffitto di cristallo" che esclude le donne dai ruoli dirigenziali e dalle cariche tecniche a livello nazionale. Come sostenuto con forza da Luisa Rizzitelli (Presidente di ASSIST), lo sport italiano necessita di un programma strutturato per la raccolta di dati relativi al genere e l'attuazione di azioni positive, rifiutando un approccio assistenzialista a favore del riconoscimento dei pieni diritti professionali.

Estensione delle tutele sul posto di lavoro previste dalla Riforma dello Sport e dal programma RESPECT (sviluppato da ASSIST), con particolare attenzione alla formazione e alla valutazione dell'equità di genere per eliminare la discriminazione, le molestie sessuali e la discriminazione contrattuale, e per garantire la piena tutela dei diritti di maternità senza penalizzazioni sulla carriera.

Introduzione di valutazioni sull'equilibrio di genere all'interno delle federazioni sportive; monitoraggio della percentuale di donne nei corsi di formazione per allenatori di alto livello; e istituzione di un comitato tecnico centrale (richiesto da ASSIST, insieme a UISP e AICS, presso il Ministero dello Sport) per valutare l'effettivo impatto delle normative in materia di parità.

Per garantire il monitoraggio e il miglioramento continuo, le organizzazioni sportive di base e le federazioni sportive, ASD/SSD, sono tenute a valutare annualmente l'efficacia delle proprie procedure operative (MOG) e dei codici di condotta, presentando al proprio Consiglio di Amministrazione un piano d'azione volto ad affrontare eventuali problematiche emerse.

Indicatori quantitativi applicabili (prendendo come riferimento anche la norma UNI 30415 sulla diversità e l'inclusione): numero di segnalazioni gestite, percentuale di allenatori formati in materia di tutela, percentuale di allenatrici con contratto a tempo indeterminato e numero di atleti con disabilità tesserati seguiti da allenatori qualificati.

Svolgimento periodico di questionari anonimi sulla percezione della sicurezza e del benessere psicosociale nell'ambiente di allenamento. I dati devono essere segmentati per genere, fascia d'età e abilità, al fine di identificare vulnerabilità specifiche e intervenire tempestivamente. Negli ultimi quattro anni, Assist ha gestito un osservatorio nazionale sul «fair coaching» in collaborazione con l'amministrazione comunale di Cremona e l'Università di Verona.

#### *Proposta per una Road Map nazionale*

*(mappatura iniziale/adozione → estensione e primo ciclo di rendicontazione → revisione/perfezionamento e consolidamento a lungo termine)*

1. Fase 1: mappatura e adozione (entro il 2024–2025). Completamento degli adempimenti normativi per tutte le società sportive italiane (nomina dei responsabili, approvazione dei MOG e istituzione degli Uffici di tutela).
2. Fase 2: consolidamento e primo ciclo di rendicontazione (2025–2026). Attuazione di programmi di formazione obbligatori per gli allenatori; raccolta dei primi dati sistematici e istituzione di gruppi di lavoro tecnici a livello ministeriale e federale sulla parità di genere e l'inclusione.
3. Fase 3: revisione a lungo termine e integrazione (dal 2027 in poi). Revisione dei modelli organizzativi sulla base del feedback ricevuto; standardizzazione dei contratti di lavoro non discriminatori nel settore sportivo; e piena integrazione dell'allenamento paralimpico e inclusivo negli standard nazionali di eccellenza.

## BULGARIA

### България

В Р. България са положени редица законодателни, институционални и политически основи, които да подкрепят развитието на по-справедлив треньорски подход и да създадат безопасна, и приобщаваща спортна среда. Те включват публичния регистър на лицензираните треньори, интегрираната система за закрила на детето, антидискриминационното законодателство, правилата за безопасни и здравословни условия на труд, националните структури за равенство между половете, политиката за приобщаване на хората с увреждания и управленските механизми на спортните федерации.

В същото време тези елементи все още не са свързани в единна, ясна и оперативна рамка, която да насърчава приобщаващ треньорски подход и да предоставя закрила на спортисти, както и на всички лица включени в определението "изложени на риск участници в спортни занимания". Следователно, основният приоритет е да се изгради практическа връзка между общата закрила на детето, мерките за борба с дискриминацията, треньорския регистър, приобщаването на хората с увреждания в спорта, равенството между половете, безопасната работна среда и управленските механизми на спортните федерации.

Ситуацията в Р. България не се характеризира от липса на правила или закони, а предизвикателствата са по-скоро свързани с фрагментация на съществуващата рамка. Към момента в Р. България няма отделен, специализиран закон или независим национален орган осигуряващ закрила на спортисти. Вместо това, настоящият подход се основава главно на общи правни и институционални механизми, съчетани вътрешните управленски правила на спортните федерации и клубове.

#### *Положените основи в Р. България*

#### *Действащата ключова национална правна и друга приложима рамка*

В Р. България има установен публичен Регистър на треньорските кадри по чл. 9, ал. 1, т. 4 от Закона за физическото възпитание и спорта. Само лица, вписани в регистъра на съответните признати треньорски длъжности, могат да извършват тренировъчна дейност и да предоставят треньорски услуги. Това представлява ключова структурна основа за подобряване на качеството на треньорската професия и може да се използва като отправна точка за въвеждане на минимални стандарти, продължаващо професионално развитие, обучение свързано със закрила на спортисти и изисквания, свързани със справедливия треньорски подход.

Законът за закрила на детето изисква незабавно уведомяване на компетентните органи, когато стане известно, че дете се нуждае от закрила. Това включва уведомяване на Дирекция „Социално подпомагане“, Държавната агенция за закрила на детето или на Министерството на вътрешните работи. В спортния контекст това означава, че клубовете, академиите и

федерациите не следва да се опитват да разглеждат самостоятелно сигнали за сериозно насилие. Вътрешни процедури в спортните организации (когато такива са установени) следва да подпомагат ранното идентифициране, безопасното документиране и насочването на установени случаи на насилие към компетентните органи. Също така, спортните организации следва да насърчават незабавното подаване на сигнали и да предоставят механизми, които да гарантират бързото разглеждане на всеки сигнал свързан с лице изложено на риск.

Задълженията на работодателите във връзка с създаването на здравословни и безопасни условия на труд са уредени основно чрез Кодекса на труда и Закона за здравословни и безопасни условия на труд. В спортния сектор, това оказва влияние върху треньорите и техните щабове, административния персонал, медицинските екипи, доброволците и, когато е приложимо, професионалните спортисти. Безопасната спортна среда се характеризира от физическа безопасност, но и психологическа сигурност, уважителна комуникация, закрила в случай на тормоз и превенция на всеки вид насилствено, злоупотребяващо или дискриминационно поведение.

В Р.България има приета Национална стратегия за хората с увреждания 2021–2030 г., която е насочена към равнопоставено участие, достъп и създаване на условия за приобщаване. Това е пряко свързано със спорта, тъй като хора с увреждания следва да имат реални възможности да участват в обичайната спортна среда, а не само в отделни или специализирани програми. Приобщаването на хората с увреждания в спорта не следва да бъде ограничено единствено до параспорта. Спортните клубове и федерации също трябва да разбират и прилагат принципите на достъпност, подходящи занимания, адаптирана комуникация, приобщаващо планиране на тренировъчните занимания с цел да позволят хора с увреждания да участват пълноценно в спорта било като спортисти, треньори, доброволци, длъжностни лица или спортни администратори.

#### *Действащите институционални основи*

В Р. България има редица действащи институционални основи, които могат да подкрепят развитието на по-справедлив, по-безопасен и по-приобщаващ треньорски подход. Тези институции имат правомощия в различни сфери, като например по отношение на държавната политика за спорта, закрила на детето, мерки за борба с дискриминацията, равенство между половете, приобщаване на хората с увреждания и регулиране на треньорската дейност. Въпреки това техните отговорности все още не са свързани в единна специализирана система, осигуряваща закрила на лицата изложени на риск в спорта. Това придава съществено значение на координацията между публичните органи, спортните федерации, клубовете и експертните организации .

Министерството на младежта и спорта отговаря за националната спортна политика и за ключови публични регистри, свързани със спортното участие и треньорския капацитет. Публичният Регистър на треньорските кадри е съставен съгласно чл. 9, ал. 1, т. 4 от Закона за

физическото възпитание и спорта. Само лица, вписани в регистъра на съответните признати треньорски длъжности, могат да извършват тренировъчна дейност и да предоставят треньорски услуги. Този регистър представлява важна основа за качеството на треньорската дейност в България. Той може да се превърне и в практическа отправна точка за бъдещи изисквания, свързани със закрилата, справедливия треньорски подход, приобщаването, продължаващо професионално развитие и минимални етични стандарти за треньорите.

Държавната агенция за закрила на детето е специализираният орган към Министерския съвет, отговорен за изготвянето насоки, осъществяването координация и контрол на държавната политика за закрила на детето. Нейният мандат обхваща децата във всички среди, включително спорта, но тя не е специализиран спортен орган за закрила на деца в спорта. Държавната агенция за закрила на детето има ключова ролята в областта на спорта, тъй като изключително много деца и младежи спортуват, а бройката им е висока в масовия футбол, детско-юношеските академии, училищния спорт и общинските спортни програми. Правила за закрила на деца, приложими в Р. България, изискват незабавно уведомяване на компетентните органи за закрила на детето, социалното подпомагане или полицията при сигнал за дете в риск. Поради тази причина спортните организации не следва да се опитват да заменят законоустановената система за закрила на деца. Вместо това клубовете и федерациите се нуждаят от вътрешни процедури, които помагат на треньорите, служителите, спортистите, родителите и доброволците да разпознават рисковите ситуации, да ги докладват и документират прилежно и да насочват сигналите към компетентните органи, когато подобни са извън техните правомощия.

Комисията за защита от дискриминация е независим специализиран държавен орган, отговорен за превенцията на дискриминацията, защитата срещу дискриминация и прилагането на принципите на равни възможности и равно третиране. Това е пряко релевантно за спортните организации, тъй като дискриминацията в спорта може да бъде пряка, непряка, структурна или културна. Тя може да бъде свързана с пол, увреждане, възраст, етническа принадлежност, социален статус, религия, лично положение или други защитени признаци. На практика дискриминацията може да се прояви в процесите на подбор, достъпа до тренировки, отношението на треньорите, достъпа до лидерски позиции, използването на спортна инфраструктура, комуникацията, състезателните възможности или включването на спортисти и треньори с увреждания. Затова спортните организации трябва да разбират антидискриминацията не само като правно задължение, но и като част от ежедневно качество на треньорската работа и доброто управление.

В Р. България, чрез Министерството труда и социалната политика и Националния съвет по равнопоставеността на жените и мъжете, има установени национални структури за равенството между половете. Тези структури осигуряват обща политическа основа за равен достъп и участие, равнопоставеност и насърчаване на равенството между половете. Въпреки това конкретните мерки, предприети в областта на спорта по отношение на равенството между половете търпят подобрения. В контекста на треньорската професия това включва

подобряване на достъпа на жените до обучение, менторство, възможности за кариерно израстване, безопасна работна среда, прозрачни процеси на подбор на кадри, защита от всякакъв вид неправомерно поведение, включително тормоз, и по-голяма видимост на жените треньори, съдии, делегати и други подобни (технически лица).

В Р. България има установена национална политическа рамка за приобщаване на хората с увреждания, в това число и Националната стратегия за хората с увреждания 2021–2030 г. Тази рамка е релевантна и за спортния сектор, тъй като приобщаването на хора с увреждания не следва да бъде ограничено само до пара-спортни структури или специализирани програми. Спортните организации, особено онези изпълняващи дейността си в масовия спорт, следва също да предприемат мерки с цел повишаване достъпа до спорт на хора с увреждания, разработване на уместни за тях тренировъчни занимания, адаптирана комуникация с цел да се осигури участието на хора с увреждания било в ролята на спортисти, треньори, доброволци, длъжностни лица или администратори. Следователно сътрудничеството между спортните федерации, българските параолимпийски структури, общините, училищата и организациите на хората с увреждания е от съществено значение.

Българският олимпийски комитет, българските параолимпийски структури и националните спортни федерации са ключови участници в прилагането на националните принципи в спортна практика. Тяхната роля е особено важна по отношение на вътрешните правила на спортните федерации, обучението на треньорите, клубното лицензиране, правилниците за първенства и турнири, етичните кодекси, политиките за закрила на застрашените лица и подкрепата, която оказват в тази насока на своите клубове-членове. Националните федерации биха могли да имат централна роля, като предоставят примерни политики, шаблони за подаване и обработване на сигнали, кодекси за поведение, обучителни модули и инструменти за ежегоден мониторинг. Те могат също така да подкрепят по-малки клубове, които може да нямат административния капацитет да разработят подобни процедури самостоятелно.

Предвид факта, че общините, училищата, спортните клубове и треньорската школа имат детайлен поглед върху ежедневните предизвикателства в спортната среда, те имат съществена роля в успешното прилагане на подобни мерки и политики. Много деца и младежи имат достъп и практикуват спорт именно чрез местните клубове, училищния спорт, общинските спортни бази и програми за масов спорт.

Следователно, усилията на тези заинтересовани лица следва да бъдат подпомогнати, като им бъдат предоставени практически инструменти, в това число:

- примерни кодекси за поведение ;
- ясни процедури за подаване на сигнали, обработване и пренасочване към компетентни органи;
- информация за подаване на сигнали, поставена на видимо място в спортните обекти ;

- комуникационни материали, подходящи за деца и достъпни за хора с различни нужди ;
- обучение на треньори и други длъжностни лица свързано със закрилата на застрашени лица и приобщаването на представители на малцинствени групи ;
- контролни списъци (checklists) във връзка с повишаване на достъпа и въвеждане на подходящи занимания;
- шаблони за годишна самооценка.

Заедно тези институции и организации осигуряват солидна основа за по-справедлив треньорски подход в България. Следващата стъпка е всичко гореизложено да бъде обобщено в единна, по-ясна, практична и специфична за спорта рамка, която да подпомага клубовете и треньорите, давайки насоки относно препоръчителни действия и компетентни органи, и лица.

#### *Развития в областта на закрилата на лица в риск в спорта*

По отношение на закрила на лица в риск в спорта, България участва и в инициативата на Съвета на Европа "Започнете да говорите" (Start to Talk), включително и чрез сътрудничество с Министерството на младежта и спорта по национална пътна карта и ролята на отговорните лица по закрила на деца в спорта. Съветът на Европа също така докладва за консултация с деца, проведена в София през 2023 г., организирана с Детския съвет към Държавната агенция за закрила на детето, с цел събиране на мненията на младите хора относно закрилата на лица в спорта в Р. България. Тези инициативи показват, че закрилата на лица в спорта постепенно навлиза в дневен ред на българската спортната политика и спортното управление. Въпреки това познанията, процедурите и практическият опит остават неравномерно развити в различните институции, федерации и клубове. Много организации все още се нуждаят от практически насоки за това получават сигнали, как да ги документират, как да ги обработват, кога следва да ги пренасочват към компетентните органи и как да огъват помощ и подкрепа на засегнатите лица.

В Р.България все още няма отпред закон за закрила на лица в спорта и / или независим национален орган в чиито компетенции да попадат всички закуси свързани със закрилата на лица в спорта и изграждането на безопасна среда. Вместо това закрилата на лица в спорта понастоящем се адресира чрез комбинация от общо законодателство за закрила на детето, правила за борба с дискриминацията, изисквания за безопасни условия на труд, политики за приобщаване на хората с увреждания, спортно законодателство и вътрешните управленски системи на спортните федерации и клубове. Това означава, че защита съществува, но тя все още не е организирана като една ясна и оперативна рамка, изградена конкретно за спорта. На практика един клуб или федерация може да се наложи да се обърне към различни системи в зависимост от естеството на конкретния случай.

Следователно, настоящият регулаторен подход може да бъде описан като фрагментиран. В Р. България има действащи общи закони и институции, но спортните организации все още се

нуждаят от по-ясна оперативна рамка, която свързва закрилата на детето, борбата с дискриминацията, равенството между половете, приобщаването на хората с увреждания, изграждането и поддържането на безопасната работна среда, треньорския регистър и управлението на федерациите.

Това е особено важно за качеството на треньорската професия. Публичния Регистър на треньорските кадри съгласно Закона за физическото възпитание и спорта създава формална структура за треньорска професия в Р. България. Този регистър може да се превърне във важна отправна точка за повишаване на стандартите в треньорската професия, тъй като закрилата на лица в спорта, равенството, приобщаването на хората с увреждания и справедливият треньорски подход могат да бъдат свързани с обучението на треньорите, продължаващото професионално развитие и утвърждаване на треньорската функция. На практика качеството на треньорската професия вече не следва да се разбира само като технически и тактически знания. Квалифицираният треньор трябва също така да може да създава безопасна, уважителна и приобщаваща среда; да комуникира по подходящ начин с деца и млади спортисти; да разпознава признаци на неподходящо поведение, тормоз, насилие, малтретиране или дискриминация; да осъзнава и спазва професионалните граници; да овластява и подкрепя спортистите, като им вада и право на глас; и да знае кога и как да пренасочи сигнали към компетентните органи.

*Българския футболен съюз като пример за иноватор в областта*

Българският футболен съюз (БФС) може да бъде представен като иноватор – пример на развиваща се федерация в изграждането и утвърждаването на безопасна среда и закрила на лица в спорта в Р. България.

БФС е сред първите спортни организации в Р. България, които въвеждат официална политика за закрила на децата във футбола. Редовният отчетен конгрес на БФС, проведен на 11 април 2025 г., включва приемането на политика за въвеждане на етични правила за работа с деца във футбола, подкрепена единодушно от делегатите. От 2025 г., като част от лицензионните изисквания, клубовете от Първа лига след да представят също подобни политики и да определят отговорни за изпълнението им лица. От 2026 г. същите правила са разширени и към клубовете от Втора лига, отново като част от лицензионните изисквания.

ФС предприема и стъпки във връзка с международните стандарти за закрила на лица във футбола. В организацията има служител, отговорен за закрила на децата и младежите, който е завършил успешно програмата FIFA Guardians Child Safeguarding in Football. Това позволява на организацията да се запознае по-задълбочено с ефективни политики и стандарти за защита на децата и уязвимите групи във футбола. Организацията вече е разработила протоколи, а при потенциални нарушения се формира специална комисия от компетентни специалисти, която разглежда случая и извършва проверки съгласно одобрени протоколи. В процес на разработка са кодекси за поведение, които ще бъдат разпространени до клубовете и те ще бъдат длъжни да се съобразяват с тях. Треньорите, преминаващи

обучение за лиценз UEFA C, вече са запознати с минималните стандарти, които трябва да спазват. Разработките в областта на закрилата на децата и младежите, ще бъде използвана и като основа за последващо развитие в областта на приобщаването на хората с увреждания и равенството между половете.

Всичко това осигурява важна управленска основа за по-нататъшното развитие на закрилата на деца и младежи в българския футбол. Това развитие е важно, защото показва, че напредък може да бъде постигнат чрез управлението в самите федерации, лицензионни изисквания, обучението за треньори и вътрешните процедури, дори при липсата на специален национален закон за закрила на уязвимите групи в спорта. Следователно, опитът на БФС може да бъде полезен модел и за други български спортни федерации, при условие че подходът бъде адаптиран към спецификата на всеки спорт и подкрепен с адекватно обучение, мониторинг и външни механизми за обработка и пренасочване на сигнали.

### *БФС и равенството между половете*

В администрацията на БФС балансът между жени и мъже в работната среда като цяло се подобрява по отношение на брой и утвърждаване. През последните години различни сектори в България отчитат нарастване на броя на жените, заемачи ръководни или експертни позиции, като тази тенденция се наблюдава и в части от администрацията на БФС и футболната среда в България.

Налице е и утвърждаването на жените съдии и делегати на мачове. БФС предприема практически мерки в подкрепа на жените в треньорската професия, като запазва определен брой места в треньорските курсове за жени. Този вид целенасочен достъп е важен, защото адресира една от структурните бариери пред развитието на жените в треньорството: достъпа до формално обучение и лицензионни възможности.

Въпреки това равенството между половете в спорта не следва да се измерва само с броя на присъстващите жени. То трябва да вземе предвид и запазването на кадрите, кариерното развитие, правомощията при вземане на решения, безопасността, заплащането, видимостта и условията на работа. В Р. България равенството между половете по отношение заплащането във футбола остава предизвикателство, особено защото много футболистки са аматьори или полу-професионалисти и може да не разполагат със същата договорна защита като професионалните футболисти мъже.

Въпреки, че с оглед общото трудово законодателство, защитата на майчинството в Р. България е сред по-развитите в Европа, много спортистки и част от жените, работещи в спорта, може да не се възползват напълно от тези защити, ако не са наети по стандартни трудови договори. Това създава разминаване между общата правна защита и практическата реалност в женския спорт. Партньорството между БФС и FIFPro и дискусиите са адресирани на този казус следва да се разглеждат като част от по-широк структурен подход към правата на жените и равенството между половете във футбола.

Съществуват и практически бариери, свързани с инфраструктурата и треньорската култура. Остарялата спортна инфраструктура остава сериозна пречка за адаптиране на пространствата, осигуряване на лично пространство, равен достъп и изграждането на безопасна среда. Специфичните нужди на спортистките, включително по отношение на женското здраве, менструален цикъл, лична неприкосновеност, съблекални и комуникация, свързана с благополучието *health, menstrual cycle, privacy, changing facilities and communication around wellbeing*, все още не се вземат достатъчно предвид в много среди. Това отчасти се дължи на факта, че все още по-голямата част от треньорите са мъже и не получили конкретно обучение по тези въпроси.

#### *Приобщаване на хората с увреждания и организационна култура*

Приобщаването на хората с увреждания в българския спорт се отнася не само до приобщаването спортистите, но и до възможността хора с увреждания да заемат длъжности, като администратори, доброволци, помощник-треньори, треньори, съдии, делегати на мачове и други служебни лица. Към момента приобщаването на хора с увреждания в административни и доброволчески роли все още не е залегнало дълбоко заложено в спортната култура.

Много български спортни организации работят с ограничени човешки ресурси, като често един човек изпълнява няколко роли едновременно. Това създава допълнителен натиск и може да намали толерантността към по-бавен работен ритъм, различни комуникационни потребности или допълнителното планиране, необходимо при приобщаването на хора с увреждания. Поради тази причина тяхното приобщаване следва да бъде заложено в организационните системи, а не да зависи единствено от добрата воля на въпросната организация.

Целта е обичайната спортна среда да стане по-подготвена, по-достъпна и по-гостоприемна. Достъпът до спорт на едно дете, млад спортист, треньор или доброволец с увреждане не трябва да се гарантира единствено чрез инцидентни проекти, програми или инициативи. На клубовете и федерациите следва да бъдат представени практични инструменти чрез които да адаптират комуникацията, да въведат където е приложимо и възможно промени в спортните съоръжения, да съобразят оборудването, провеждането на тренировъчните занимания, планирането на необходимия транспорт, разпределението на роли и подкрепата към всички заинтересовани страни.

#### *Какво следва да бъде адресирано*

Основното предизвикателство в България не е липсата на правила, а това, че теми като закрила на уязвимите групи, равенството, треньорския регистър, безопасната работна среда, приобщаването на хората с увреждания и равенството между половете често се разглеждат като отделни задължения, а не като взаимосвързани елементи на една цялостна система за безопасен, справедлив и приобщаващ спорт.

Необходима е единна оперативна рамка за справедлив треньорски подход, която да помогне на клубовете, федерациите и треньорските школи да се запознаят и да прилагат нейните изисквания в ежедневната си спортна дейност.

Такава рамка следва да дава ясни отговори на практически въпроси като:

- Какво очакваното поведение на треньори, спортисти, родители, служители и доброволци?
- Кое лице е оторизирано да приема сигнали свързани със закрилата на уязвими групи, в това число сигнали за дискриминационно поведение, тормоз, насилие или друго неправомерно поведение?
- Как се документира и обработва всеки подаден сигнал?
- Когато един сигнал следва да бъде пренасочен към компетентните органи и кои са те?
- Как да запазим получената информация конфиденциална?
- Каква подкрепа е необходима за деца, млади спортисти и всички лица класифицирани, като „уязвими групи“?
- Какво е необходимо обучение, което треньорите трябва да имат, и как се проследява дали то съответства на изискванията?
- Какво включва ежегодната проверка на клубовете и федерациите?
- Как се измерват равенството между половете и приобщаването на хората с увреждания отвъд символичните ангажименти?

Темите, свързани с неприемливо поведение, тормоз, насилие, злоупотреба с власт, дискриминация, психично благополучие, човешки права и равенство, все още са сравнително нови за българските спортни среди. Това прави практическото обучение, прозрачните канали за подаване на сигнали, подкрепата от страна на федерациите и сътрудничеството с външни експертни организации от ключови за успешното развитие на по-справедлив треньорски подход и изграждането на безопасна среда.

Следователно основната насока върху която следва да се работи не е липса на правила, а липсата на единна система, изградена предвид и за спорта; система, която дефинира ясно закрилата, равенството, приобщаването и справедливия треньорски подход и позволява, и изисква те да бъдат прилагани в ежедневната практика.

#### *Национални препоръки. България*

##### Общи препоръки

Българската спортна система се нуждае от практичен и координиран подход към справедливия треньорски подход, закрилата на уязвими групи, равенството и приобщаването. Основният приоритет е преминаването от общи ценности и фрагментирани задължения към ясни оперативни стандарти, които могат да бъдат разбрани и прилагани от федерации, клубове, академии, училища, треньори, родители и спортисти.

Български подход следва да се ръководи от изложените по-долу принципи:

- Спортните организации се нуждаят от ясни примерни процедури, а не само от абстрактни ценности.
- Необходими са насоки на национално ниво, публичното финансиране, интегриране на съответните изисквания в лицензирането на клубове от страна на федерациите. По този начин спортните организации ще се ангажират с минимални стандарти за изграждането на безопасна среда, насърчаване на равенство между половете и приобщаването на хората с увреждания, както и прилагането на справедлив треньорски подход в ежедневието им дейност.
- Всеки клуб, федерация и участник в спортно събитие следва да знае как се приема, оценява, документира, обработва, пренасочва и проследява получен сигнал за неправомерни действия.
- Вътрешните процедури на спортните организации трябва да подпомагат, своевременно да разглеждат и пренасочват сигнали свързани със закрила на деца и представители на уязвимите групи към компетентните органи, когато това е необходимо.
- Информация свързана с начините за подаване на сигнали, в това число и ясни вътрешни и външни начини за подаване на сигнали, трябва да бъде изложена на видимо място в спортните съоръжения и интернет пространството.
- Независимите или алтернативни начини за подаване на сигнали повишават доверието, особено сред деца, млади спортисти, жени треньори и спортисти с увреждания.
- Следва да се изисква годишен мониторинг на напредъка чрез пропорционални показатели, съобразени с изискванията за защита на личните данни.
- Следва да бъдат въведени задължителни обучителни модули или курсове за треньори, лицата отговорни за закрила на уязвимите групи, както и за служители на клубове и федерации които имат досег до тези групи.
- Справедливият треньорски подход трябва да се възприема, като изискуема компетенция за всеки треньор и да присъства в обучителните модули на треньорските школи, а не да се разглежда като допълнителна и незадължителна компетенция.
- Тренировъчната дейност и подход в параспорта / спорта за хора с увреждания, повишаване на достъпа и уместните тренировъчни занимания следва да станат основни елементи на общото обучение за всички треньор, а не да бъдат изолирани единствено като специализирана пътека.
- Равенството между половете в треньорската професия следва да се развива структурно чрез данни, цели, менторство, възможности за кариерно развитие, безопасна работна среда, прозрачен подбор и утвърждаване на жените треньори.
- Психичното благополучие следва да се разбира като част от изграждането на безопасна спортна среда, включително чрез ефективна комуникация между треньор и спортист, планиране на тренировъчните процеси, овластяване на спортистите,

обратна връзка, уважение и ранно предоставяне на помощ и подкрепа, когато е необходимо.

- Човешките права и не толерирането на всеки вид дискриминация следва да са неразделна част от ежедневната спортна практика, в това число и способността да се идентифицира непряка форма на дискриминация.
- Финансовите стимули могат да подпомогнат прилагането, но създават само краткосрочни ползи, ако не са придружени от промяна в културата. Фокусът трябва да бъде и върху прилагането на необходимите минимални стандарти, утвърждаването, обучението на треньори и други заинтересовани страни, прозрачния преглед на напредъка в тази насока и практическата подкрепа.
- Външни експертни организации могат да подпомогнат спортната система в областите на закрилата на детето, превенцията на дискриминацията, психичното благополучие и приобщаването на хората с увреждания.
- Необходима е по-добра координация между публичните органи, федерациите, общините, училищата, клубовете и експертните услуги за подкрепа.

Тези препоръки следва да се разглеждат в контекста на съществуващите правни и институционални основи в България. Страната разполага с публичен Регистър на треньорските кадри по чл. 9, ал. 1, т. 4 от Закона за физическото възпитание и спорта, като само лица, вписани в регистъра на съответните признати треньорски длъжности, могат да предоставят треньорски услуги. Този регистър може да се превърне във важен инструмент за свързване на ролята на треньорите с минимални стандарти, обучението и продължаващото им професионално развитие. Законът за закрила на детето изисква незабавно уведомяване на компетентните органи, когато стане известно, че дете е изложено на риск и се закрила, в това число сезиране на дирекция „Социално подпомагане“, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи. В Р. България има също установена независима Комисия за защита от дискриминация, задължения за безопасни и здравословни условия на труд съгласно Кодекса на труда и Закона за здравословни и безопасни условия на труд, национални структури за равенство между половете и Национална стратегия за хората с увреждания 2021–2030 г.

#### *Препоръка 1: Приемане на българска базова рамка за справедлив треньорски подход*

В Р. България следва да се разработи и приеме национална базова рамка за справедлив треньорски подход, приложима за спортните организации и съобразена с европейската базова рамка на проекта „По-справедлив треньорски подход“, и адаптирана към българската институционална и правна рамка. Тя следва да бъде възприета, като минимален (базов) оперативен стандарт за федерации, клубове, академии и треньорски школи, особено за тези, които работят с деца и млади спортисти.

Базовата рамка следва да включва:

- писмен кодекс за поведение за треньори, спортисти, родители, служители и доброволци;
- политика за закрила на деца и уязвими групи и изграждане на безопасна спортна среда, обхващаща превенцията, подаването на сигнали, обработката им, документирането им и предоставянето на подкрепа;
- ангажираност за приобщаване и борба с дискриминацията, обхващащи пол, увреждане, възраст, етническа принадлежност, социален статус и други;
- основни насоки за повишаване на достъпа и разумни улеснения в тренировъчната и състезателната среда;
- ясни роли и отговорности на ниво клуб и федерация;
- ясни вътрешни и външни канали за подаване на сигнали;
- ежегодна самооценка и отчитане пред съответната федерация или финансиращ орган.

Когато е приложимо, тази базова рамка следва да бъде свързана с публичното финансиране, лицензирането на клубове от страна на федерациите, акредитацията на детско-юношеските академии и подновяването на треньорските лицензи.

Рамката следва да бъде пропорционална. Не може да се очаква малък клуб от масовия спорт да функционира като голяма федерация. Въпреки това всяка организация трябва да има минимални защитни механизми: кодекс за поведение, лице за контакт, ясни канали за подаване на сигнали, базово обучение и познания кога даден сигнал трябва да бъде пренасочено към компетентните органи.

#### *Препоръка 2: Създаване на ясни канали за подаване на сигнали и реакция*

Всяка българска спортна организация, която работи с деца, младежи или уязвими групи, следва да има проста и ясна процедура за подаване на сигнали и обработката им. Тази процедура ясно да уточнява кой е овластен да приема даден сигнал, как той се обработва, как се третират сериозните рискове, как се документира случаят, как се запазва конфиденциалността и къде може да бъде получена подкрепа.

Препоръчителният модел включва три направления:

- На ниво клуб: определяне на лице за контакт, овластено да приема сигнали, подпомага правилното документиране и обработка на сигнала, и да пренасочва към компетентните лица или процедури.
- На ниво федерация: определяне на лице за контакт, овластено да разглежда случаи, да подкрепя клубовете, да наблюдава повтарящи се модели и да координира действията с компетентните органи, когато е необходимо.
- Външно направление: ясна информация за пренасочване към компетентните български органи и независими структури, включително службите за закрила на детето, полицията при непосредствен риск и Комисията за защита от дискриминация при случаи, свързани с дискриминация. Комисията е независимият специализиран

държавен орган в България за превенция на дискриминацията, защита от дискриминация и осигуряване на равни възможности.

При случаи, свързани с деца, спортните организации не следва да се опитват да заменят законово установената система за закрила на детето. Вътрешните спортни процедури трябва своевременно да подпомагат, пренасочването на сигнали към компетентните органи, когато има съмнения, че дадено дете се нуждае от закрила.

Информацията за подаване на сигнали следва да бъде поставена на видно място в спортните съоръжения, на уебсайтовете на клубовете, в академиите, в коридорите към съблекалните, в регистрационните материали и в наръчниците за родители и състезатели. Следва да бъдат налични и версии, подходящи за деца и достъпни за хора с различни нужди.

*Препоръка 3: Интегриране на безопасния и приобщаващ треньорски подход в треньорското обучение*

Безопасният и приобщаващ треньорски подход следва да се превърне в основен елемент на треньорското обучение и продължаващото професионално развитие в Р. България. Той не трябва да бъде представян като допълнителен модул по избор или тема, свързана единствено с конкретен проект.

Треньорското обучение следва да обхваща:

- превенция и разпознаване на неправомерно поведение, тормоз, насилие, злоупотреба, дискриминация и други подобно;
- професионални граници и етична комуникация с деца и млади спортисти;
- овластяване на спортистите, уважителна комуникация и обратна връзка и психологически безопасна учебна среда;
- основни стъпки при обработка на сигнали: изслушване, записване, защита, пренасочване и проследяване;
- антидискриминационни принципи и практическото значение на равното третиране в спорта;
- приобщаващ дизайн на тренировъчни занимания за групи с различни способности;
- равенство между половете в треньорската дейност и заемането на ръководни позиции;
- психично благополучие, тренировъчно натоварване и канали за пренасочване и подкрепа;
- защита на личните данни и поверителност при обработване на случаи.

Треньорските школи и преподавателите също следва да бъдат обучени как да преподават и оценяват тези компетентности. Завършването на такова обучение следва да бъде свързано с признатите пътеки за развитие на треньорите и, когато е приложимо, с подновяване на или потвърждаване на треньорските лицензи.

Публичният Регистър на треньорските кадри по Закона за физическото възпитание и спорта предоставя важна възможност за свързване на треньорския статут с минимални професионални стандарти, продължаващо обучение и подготовка в областта на safeguarding и справедливия треньорски подход.

*Препоръка 4: Включване на треньорството в параспорта/спорта за хора с увреждания и достъпността като основни елементи*

България следва да третира треньорството в параспорта/спорта за хора с увреждания като основна компетентност за всички треньори. Специализираното треньорство в параспорта ще продължи да бъде важно, но базовото приобщаване трябва да стане част от ежедневната спортна практика.

Българският подход следва да включва:

- базово обучение за всички треньори относно достъпност, разумни улеснения, адаптирана комуникация и приобщаващ дизайн на тренировъчните занимания;
- практически насоки за клубовете относно адаптиране на бази, оборудване, инструкции, обратна връзка, групиране и тренировъчни натоварвания;
- картографиране на бариерите пред участието, включително спортна инфраструктура, транспорт, разходи, оборудване, комуникация и нагласи;
- сътрудничество между федерациите, българските паралимпийски структури, общините, училищата и организациите на хората с увреждания;
- кариерното развитие на спортисти с увреждания, в това число възможността да станат помощник-треньори, треньори, ментори, длъжностни лица или технически ръководители;
- самооценки на достъпността и приобщаването за клубове и спортни обекти.

Целта е дете или млад спортист с увреждане да не зависи единствено от редки специализирани програми. Обичайната спортна среда трябва да стане по-подготвена, по-достъпна и по-гостоприемна.

*Препоръка 5: Насърчаване на равенството между половете в треньорската дейност чрез структура, а не символика*

Равенството между половете в треньорската професия следва да бъде адресирано чрез подбор, задържане, развитие, изграждане на безопасна работна среда и утвърждаване на кадри. България следва да избягва подход, при който равенството между половете се разглежда само като комуникационна кампания или числова цел. Качеството на работния опит на жените треньори е също толкова важно, колкото и техният брой.

Препоръчителните мерки включват:

- държавни цели и цели на федерациите свързани с участието на жени в треньорското обучение, треньорските щабове и експертни позиции;

- менторство и професионални мрежи за жени треньори, особено в детско-юношеския и масовия спорт;
- прозрачни критерии за подбор при назначения на треньори в националните отбори, академиите и техническите позиции във федерациите;
- правила срещу тормоз и надеждни канали за подаване на сигнали, които се прилагат към треньорите като работещи лица и професионалисти, а не само към спортистите;
- кампании повишаващи осведомеността и видимостта, и представящи български жени треньори като ролеви модели;
- ежегодно проследяване на участието, развитието и напускането жените треньори.

Равенството между половете следва да отчита и практическата реалност на женския спорт в България. Много спортистки и част от жените треньори може да работят в аматьорски или полу-професионални условия, при които стандартните трудови защити не винаги се прилагат изцяло. Това създава разлика между общата правна защита и спортната практика, особено по отношение на майчинството, заплащането, договорите, безопасността и кариерната устойчивост.

*Препоръка 6: Интегриране на психичното благополучие в безопасния спорт*

Психичното благополучие следва да се разбира като част от безопасния треньорски подход. Това не означава, че треньорите трябва да станат психолози. Означава, че те трябва да знаят как да създават среда, в която спортистите могат да учат, да се развиват и да се справят с предизвикателства без унижение, дискриминация, страх или прекомерен натиск.

Треньорско обучение и клубната практика в Р. България следва да включват:

- комуникация и обратна връзка, съобразени с възрастта;
- яснота относно тренировъчното натоварване, училищния натиск и нуждата от възстановяване при младите спортисти;
- начини за безопасно изслушване на притесненията на спортистите;
- ясни канали за пренасочване към родители, клубно ръководство, медицинска или психологическа подкрепа, когато е необходимо;
- нулева толерантност към унижение, сплашване и дискриминационно отношение като треньорски методи;
- практически насоки за разликата между подходящо предизвикателство и вреден натиск.

Високите стандарти и благополучието на спортистите не следва да бъдат разглеждани като противоположности. Справедливият треньорски подход трябва да помага на спортистите да се развиват, да се състезават и да се усъвършенстват в безопасна, уважителна и подкрепяща среда.

*Препоръка 7: Въвеждане на годишен мониторинг и цикъл на обучение във мениджмънта във федерациите*

България следва да въведе опростен годишен цикъл за преглед на справедливия треньорски подход във федерациите и клубовете. Той трябва да бъде пропорционален и практичен, като се предоставят шаблонни от държавните институции или от федерациите.

Препоръчителните показатели включват:

- брой и процент треньори, завършили обучение по закрила на уязвимите групи /справедлив треньорски подход;
- брой клубове с приети кодекси за поведение, канали за подаване на сигнали и определени лица за контакт;
- брой получени и обработени сигнали, при използване на анонимизирани данни и съобразяване с изискванията за защита на личните данни;
- процент жени в треньорски роли, в групите за треньорско обучение и в техническото ръководство;
- брой треньори, обучени в базово треньорство в параспорта/спорта за хора с увреждания;
- брой клубове, извършили самооценка на достъпа и приобщаването;
- анонимни данни относно практическия опит на спортистите по отношение на безопасност, приобщаване, справедливост и доверие в процесите за подаване на сигнали;
- брой клубове, които излагат информацията за подаване на сигнали по видим и достъпен начин;
- брой клубове със завършени годишни планове за действие в областта на справедливия треньорски подход.

Целта на мониторинга е учене и подобрене, а не само контрол. Резултатите следва да водят до планове за действие и да бъдат преглеждани в следващия цикъл.

*Препоръка 8: Укрепване на националната координация и експертната подкрепа*

България следва да засили координацията между публичните органи, спортните федерации, общините, училищата и експертните организации за подкрепа.

Това следва да включва сътрудничество между:

- Министерството на младежта и спорта;
- Държавната агенция за закрила на детето;
- Комисията за защита от дискриминация;
- Министерството на труда и социалната политика;
- Общините и училищата;
- Националните спортни федерации;
- Олимпийските и паралимпийските структури;

- Експерти по закрила на детето, приобщаване на хората с увреждания, психично благополучие и равенство;
- Организации на гражданското общество и представителни организации на спортисти/играчи.

Участието на България в инициативата Start to Talk на Съвета на Европа показва, че закрилата на уязвимите групи в спорта може да бъде допълнително развито чрез сътрудничество между публичните органи и спортните организации. Това сътрудничество следва да продължи и да бъде превърната в практически процедури на федеративно и клубно ниво.

#### *Предложена пътна карта за Р. България*

##### *Фаза 1: Картографиране и приемане на базова рамка (2026–2027 г.)*

- Картографиране на съществуващите политики на федерациите, изискванията за треньорско обучение, каналите за подаване на сигнали и мерките за равенство.
- Създаване на примерни шаблони за кодекс за поведение в клубовете, политика за закрила на уязвимите групи в спорта, процедури за подаване на сигнали, годишна самооценка и контролен списък за повишаване на достъпността.
- Идентифициране на национални лица за контакт възможности за сътрудничество между заинтересованите страни в спорта, закрилата на детето, антидискриминацията и приобщаването на хората с увреждания.
- Пилотно прилагане на онлайн курса – част от проекта „По-справедлив треньорски подход“ или на адаптиран за България еквивалент с избрани федерации, футболни академии и младежки спортни организации.
- Подготовка на кратко практическо ръководство за клубове: „Какво да направим, когато бъде повдигнато притеснение?“
- Разработване на шаблони с информация за подаване на сигнали, подходящи за деца и достъпни за хора с различни нужди.
- Идентифициране на приоритетни спортове и среди с по-високи нива на участие на деца и младежи.

##### *Фаза 2: Обучение и първи цикъл на отчитане (2027–2028 г.)*

- Интегриране на модули за справедлив треньорски подход в треньорското обучение и продължаващото развитие.
- Изискване към федерациите и публично подкрепяните клубове да приемат минималната базова рамка.
- Стартиране на първата ежегодна самооценка и анкета относно опита на спортистите във връзка с тема.
- Създаване на обобщени отчети на ниво федерации, основани на анонимни данни и гаранции за защита на личните данни.

- Създаване на менторска и мрежова подкрепа за жени треньори и за треньори, работещи в приобщаваща среда.
- Въвеждане на базови контролни списъци за достъпност и разумни улеснения за клубове и спортни обекти.
- Обучение на тема „Закрила на уязвимите групи“ на лицата за контакт във федерациите и клубовете.
- Стартиране на ежегодно събиране на показатели за равенство между половете, обучение по safeguarding и приобщаване на хората с увреждания.

### *Фаза 3: Преглед, усъвършенстване и дългосрочно интегриране (от 2028 г. нататък)*

- Преглед на прилагането на базовата рамка и усъвършенстване на шаблоните въз основа на обратна връзка от клубове, треньори, родители и спортисти.
- По-ясно обвързване на публичното финансиране, лицензирането или признаването с базовата рамка за справедлив треньорски подход.
- Разширяване на компетентностите за треньорство в параспорта/спорта за хора с увреждания и достъпната спортна практика във федерациите.
- Публикуване на годишни национални обобщения за учене, включващи добри практики, бариери и следващи стъпки.
- Изграждане на устойчива мрежа в областта на справедливия треньорски подход с участието на федерации, общини, училища и гражданското общество.
- Насърчаване на федерациите да назначат или обучат отговорни лица във връзка със закрилата на уязвимите групи и приобщаването.
- Разработване на разширени модули за среди с по-висок риск, елитни детско-юношески академии, лагери с настаняване, пътувания, състезания и онлайн комуникация.

## **FRANCE**

La France a développé plusieurs mécanismes, politiques publiques et ressources afin d'assurer et de promouvoir des espaces de coaching plus safe et inclusifs, tout en prenant en compte les personnes en situation de handicap et les inégalités de genre. Ces mécanismes incluent tout autant des législations spécifiques, des plans de féminisation ou encore des indicateurs chiffrés recensés annuellement et permettant d'évaluer et d'améliorer les mécanismes mis en place.

### **Para sport et handicaps**

La législation française reconnaît explicitement l'importance d'avoir des espaces de coaching inclusifs pour les personnes en situation de handicap. Ainsi, l'article L211-7 du code français du sport indique que les programmes éducatifs visant à former des

professionnels du sport doivent obligatoirement inclure des formations sur le handicap dans le sport ainsi que sur la prévention des violences et de la discrimination dans le sport, en particulier sur les violences sexuelles. Ce cadre législatif assure que les coaches et autres professionnels du sport disposent, dès leur formation académique, des outils et connaissances nécessaires afin de travailler avec des personnes en situation de handicap et pour créer des environnements de coaching safe. La stratégie nationale du sport et du handicap 2030, adoptée en 2026, vient renforcer cette ambition en promouvant et supportant une formation renforcée des acteurs du para sport, notamment des coaches et entraîneur.euses. Cette stratégie met également en avant l'importance d'assurer l'accessibilité des infrastructures sportives afin de garantir que les personnes en situation de handicap peuvent pratiquer des activités sportives et peuvent se rendre aux événements sportifs.

Des formations complémentaires existent pour les professionnels du sport travaillant avec des personnes en situation de handicap, notamment des formations centrées autour de l'activité physique adaptée ou encore centrées autour de la prise en charge des personnes en situation de handicap mental ou intellectuel. Également, les coaches spécialisés dans le para sport doivent obligatoirement obtenir une carte professionnelle attestant de leurs qualifications professionnelles et de leur honorabilité, assurant par conséquent des espaces de coaching inclusifs et safe. Pour les professionnels du sport qui ne sont pas spécialisés dans le parasport, des formations existent également mais ne sont pas obligatoires.

On peut également noter les efforts d'accompagnement des collectivités locales et territoriales sur le sport inclusif et safe pour les personnes en situation de handicap, notamment avec le guide Para sport qui met en avant des bonnes pratiques et des initiatives locales réussies.

### **Egalité de genre dans le coaching**

La France a mis en place plusieurs mesures dont l'objectif est d'améliorer la participation et la visibilité des femmes dans le sport, notamment des coaches. Depuis 2014, toutes les fédérations sportives françaises doivent obligatoirement développer des politiques et plans de féminisation, notamment axés autour de l'éducation, de la participation et du coaching. Cette mesure vise principalement à augmenter le nombre de femmes s'orientant vers les formations académiques spécialisées dans le coaching ainsi que d'augmenter le nombre de femmes dans les positions dirigeantes des organisations sportives.

Également, le ministère des sports a publié plusieurs ressources visant à guider et encourager les organisations sportives à promouvoir l'égalité de genre et la lutte contre les discriminations. Par exemple, le guide opérationnel "des bonnes pratiques

pour promouvoir l'égalité de genre dans le sport » vise à encourager et augmenter la participation des femmes dans les structures sportives (athlètes, bénévoles, coaches, arbitres, etc.). Le guide contient des recommandations pratiques afin d'améliorer la représentation des femmes à tout les niveaux des structures sportives, notamment les coachs et arbitres mais aussi les postes de direction, et met également en lumière des initiatives réussies et des exemples concrets de ce qui peut être créé.

Les campagnes nationales et les réseaux féminins contribuent également à promouvoir des « rôle model » et à améliorer la visibilité des femmes dans le sport, y compris des coachs et des arbitres. Des initiatives telles que « Pas de Jeux sans Elles » et la campagne « Sport féminin toujours » de l'ARCOM soutiennent une plus grande reconnaissance des contributions des femmes dans l'environnement sportif. Également, le Label Terrain d'Égalité reconnaît les événements sportifs qui promeuvent activement l'égalité entre les femmes et les hommes et luttent contre les discriminations, le sexisme et les violences sexuelles.

Au niveau européen, les organisations sportives françaises ont participé à des initiatives développées dans le cadre de l'Accord partiel élargi sur le sport (EPAS), créé au sein du Conseil de l'Europe, telles que « Balance in Sport » et « ALL IN: Towards Gender Balance in Sport », qui fournissent des outils et des recommandations visant à améliorer l'égalité entre les femmes et les hommes dans l'encadrement sportif et la gouvernance du sport.

Le Plan national d'action pour l'égalité 2025-2027 soutient également l'égalité des chances en matière de développement professionnel, de formation, de progression de carrière et de qualité de vie au travail, contribuant ainsi à une profession d'entraîneur plus équitable.

### **Environnement de coaching safe**

La France a mis en place avec succès un cadre en matière de protection afin de garantir que les coachs et athlètes évoluent dans un environnement sûr et respectueux. La cellule de signalement « Signal Sport » fournit un accompagnement professionnel aux victimes de harcèlement, de violences, de discrimination, de violences sexuelles et d'autres formes de comportements inappropriés dans le milieu sportif. Les signalements peuvent donner lieu à des enquêtes administratives dès lors qu'une personne exprime des préoccupations concernant le comportement d'un coach, d'un éducateur ou d'un professionnel du sport. Également, afin d'améliorer l'accessibilité et la visibilité de ce dispositif de signalement, il est aujourd'hui obligatoire d'afficher les informations de la cellule dans toutes les installations sportives et lors des événements sportifs. D'autres ressources en matière de protection existent, telles que le

numéro national de protection de l'enfance (119) et Réglo Sport, un outil conçu pour évaluer le bien-être physique et psychologique au sein des environnements sportifs.

Certaines organisations sportives françaises soutiennent également des initiatives européennes en matière de protection, telles que le programme « Start to Talk » du Conseil de l'Europe, qui met à disposition des formations à destination des coachs et des professionnels du sport adressant les violences et la discrimination. Des ressources complémentaires sont également disponibles afin de supporter les organisations sportives à prévenir et à traiter les violences, les discriminations et les comportements inappropriés.

Une législation française particulièrement efficace en matière de protection est la vérification systématique des personnes travaillant auprès des enfants, notamment les coachs, les éducateurs, les arbitres et les bénévoles. Plus de 1,8 million de contrôles d'honorabilité ont été réalisés depuis la mise en place de cette législation, et environ 1 000 personnes considérées comme présentant un risque pour la sécurité des enfants ont été écartées de leurs fonctions. Cette vérification consiste à contrôler systématiquement le casier judiciaire, le fichier judiciaire automatisé des auteurs d'infractions sexuelles ou violentes, ainsi que le registre des éducateurs faisant l'objet d'une interdiction ou d'une incapacité d'exercer. Ces contrôles sont également renforcés par des inspections régulières sur le terrain des organisations et des installations sportives.

### **Suivi et amélioration continue**

La France assure une amélioration continue et un suivi régulier grâce à une combinaison de différents mécanismes de collecte de données et de rapports annuels portant sur les indicateurs d'égalité. Par exemple, le Haut Conseil à l'Égalité (HCE) a publié un rapport sur la parité dans les instances dirigeantes du sport. Ce rapport comprend des recommandations telles que le renforcement de la visibilité et de la médiatisation des coachs et entraîneuses sportives afin d'en faire des modèles, l'amélioration de leur visibilité dans l'espace public (par exemple en donnant à des infrastructures sportives le nom de professionnelles du sport) ainsi que le soutien à l'accès des femmes aux formations et diplômes liés au sport et la promotion de la mixité au sein des postes de direction (par exemple par le recours aux coprésidences). L'ARCOM publie également des rapports annuels sur l'égalité entre les femmes et les hommes dans le sport et les médias. Le ministère chargé de l'Égalité entre les femmes et les hommes publie aussi des rapports annuels présentant les principaux chiffres et données relatifs à l'égalité entre les femmes et les hommes et aux discriminations en France, permettant ainsi d'évaluer les progrès réalisés ainsi que les difficultés auxquelles les femmes restent confrontées.

Par ailleurs, une législation adoptée en 2023 impose la publication d'indicateurs mesurant les écarts de rémunération entre les femmes et les hommes ainsi que l'égalité professionnelle. L'Index de l'égalité professionnelle suit les différences salariales ainsi que la représentation des femmes et des hommes dans les postes de direction et est publié chaque année, contribuant ainsi à une plus grande transparence et à une meilleure responsabilisation des institutions sportives.

L'Institut national de la jeunesse et de l'éducation populaire (INJEP) soutient également l'élaboration de politiques fondées sur des données probantes grâce à des rapports annuels présentant des chiffres clés permettant de comprendre l'état actuel de la pratique sportive, des équipements et infrastructures sportives, des organisations sportives ainsi que des dimensions économiques et professionnelles du secteur sportif. En outre, la Stratégie nationale Sport et Handicap 2030 comprend un cadre spécifique de suivi et d'évaluation destiné à produire des données fiables et à mesurer les progrès réalisés en matière d'inclusion des personnes en situation de handicap.

Ainsi, ces mesures en faveur de l'égalité entre les femmes et les hommes, de l'inclusion et de l'accessibilité témoignent de l'engagement de la France à créer un environnement plus sûr pour l'encadrement sportif. En veillant à ce que tous les entraîneurs, quel que soit leur sexe ou leur situation de handicap, puissent se développer professionnellement et exercer leurs fonctions dans des conditions favorables et professionnelles, la France contribue au développement d'un environnement de l'encadrement sportif plus inclusif et plus complet.

Sur la base des ressources existantes en France et des différents rapports consacrés à l'égalité entre les femmes et les hommes et à l'inclusion dans le sport, plusieurs recommandations peuvent être formulées, tant au niveau national qu'au niveau européen.

### **Recommandations pour des environnements de coaching plus inclusifs and safe**

#### Recommandation 1

**Veiller à ce que les rapports annuels incluent systématiquement des données et des chiffres clés sur la visibilité et la médiatisation des femmes travaillant dans le milieu sportif**, en particulier des entraîneuses et des arbitres. Ce suivi devrait constituer un indicateur clé pour évaluer les progrès réalisés en matière d'égalité entre les femmes et les hommes.

#### Recommandation 2

**Promouvoir l'inclusion des femmes dans les filières de formation aux métiers du sport dès le collège**, en mettant en place des campagnes de sensibilisation visant à encourager leur participation aux formations dans le domaine du sport et de

l'encadrement sportif. Les partenariats entre les établissements scolaires, les fédérations sportives, les associations et les institutions publiques devraient être renforcés.

#### Recommandation 3

**Accroître les investissements publics en faveur du secteur sportif**, notamment dans les politiques de féminisation et de promotion des femmes aux postes de responsabilité, tout **en consacrant une part importante de ces ressources aux initiatives destinées aux coaches et aux arbitres.**

#### Recommandation 4

**Garantir la mise en place d'objectifs obligatoires, clairs et mesurables concernant la représentation des femmes parmi les coaches et les arbitres au sein de toutes les organisations sportives.** Des mécanismes de primes financières et de financements fondés sur les résultats devraient être instaurés afin de récompenser les progrès réalisés vers l'atteinte de ces objectifs.

#### Recommandation 5

**Réaliser chaque année un audit de l'égalité entre les femmes et les hommes au sein des fédérations sportives**, en accordant une attention particulière à la représentation des femmes dans les postes de direction ainsi que parmi les coaches et les arbitres. Au regard de la situation actuelle en France, il semble exister un manque de rapports consacrés spécifiquement aux entraîneuses et aux arbitres féminines.

#### Recommandation 6

**Rendre obligatoires des formations régulières sur l'inclusion et l'égalité entre les femmes et les hommes pour tous les professionnels travaillant dans le milieu sportif**, afin de garantir que chacun dispose des connaissances nécessaires pour contribuer à des espaces d'encadrement plus inclusifs et plus sûrs. Les formations facultatives ne sont pas suffisantes pour faire progresser durablement la sécurité et l'inclusion dans le milieu sportif.

Des formations telles que le cours en ligne de l'AFC devraient être obligatoires dans les parcours de formation aux métiers du sport et être systématiquement accompagnées d'évaluations de leur impact. La création d'espaces de pratique sportive plus sûrs ne devrait pas être considérée comme une compétence complémentaire, mais comme une valeur fondamentale du sport.

#### Recommandation 7

**Mettre en place des campagnes nationales de communication visant à accroître la visibilité des coachs et des arbitres**, à l'image de la campagne de témoignages (« storytelling ») développée par l'AFC, afin de favoriser l'émergence de modèles inspirants. Des initiatives spécifiques destinées aux entraîneuses et aux arbitres, ainsi que des collaborations favorisant les échanges et les réseaux de femmes travaillant dans le milieu sportif, devraient être soutenues et encouragées.

#### Recommandation 8

**Renforcer la coopération européenne et les échanges de bonnes pratiques** en encourageant les partenariats collaboratifs, l'harmonisation des politiques publiques ainsi que la diffusion des pratiques efficaces et des initiatives ayant fait leurs preuves.

#### Recommandation 9

**Adopter une approche intégrée (*gender mainstreaming*) en intégrant systématiquement l'égalité entre les femmes et les hommes, l'inclusion et la non-discrimination dans toutes les décisions, politiques et codes de conduite des organisations sportives**, en reconnaissant que ces valeurs constituent un élément fondamental du sport. Les plans de féminisation ne devraient pas être élaborés comme des politiques supplémentaires, mais être directement intégrés dans l'ensemble des politiques existantes afin d'en garantir l'efficacité.

#### Recommandation 10

**Mettre en place des mécanismes de signalement indépendants et confidentiels pour les cas de harcèlement, de discrimination, de violences et de violences fondées sur le genre, tout en garantissant l'anonymat** des personnes signalant des comportements répréhensibles.

## **FINLAND**

### **Kansallinen konteksti ja viitekehys**

Suomessa turvallinen toimintaympäristö ja vastuullisuus rakentuvat urheilun yhteisten linjausten, valmentajakoulutuksen, tukipalveluiden sekä jatkuvan kehittämistyön varaan. Suomen Olympiakomitean johdolla tehty Urheiluyhteisön yhteinen  **vastuullisuusohjelma**  nostaa keskeisiksi teemoiksi muun muassa  **turvallisen toimintaympäristön, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon** , hyvän hallinnon, ympäristön ja ilmaston sekä antidopingtyön. Turvallisen toimintaympäristön näkökulmasta keskeistä on, että urheilu on fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallista, ilmapiiri on kunnioittava ja epäasialliseen käytökseen puututaan.

Kansallista vastuullisuustyötä tukevat myös urheilun yhteiset työkalut, toimintamallit ja kurinpitokäytännöt. Vakavissa eettisissä rikkomuksissa asioita voidaan käsitellä keskitetyn kurinpitojärjestelmän kautta. Tämä vahvistaa sitä, että turvallinen toimintaympäristö ei jää yksittäisten seurojen tai valmentajien vastuulle, vaan siihen tarvitaan yhteisiä rakenteita, selkeitä vastuita ja luotettavia prosesseja.

Turvallisen toimintaympäristön kehittämisessä tehdään Suomessa jatkuvasti uudistuksia. Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama **Urheilun eettisten asioiden neuvottelukunta** on nimennyt **Turvallisen toimintaympäristön työryhmän vuosille 2025–2027**. Työryhmän tavoitteena on kehittää urheilun turvallisuutta sekä määritellä keskeisiä toimenpiteitä turvallisen toimintaympäristön edistämiseksi ja arvioimiseksi. Suomen Valmentajilla on edustus tässä kokonaisuudessa, mikä tuo valmentajien ja valmentajayhteisön näkökulmaa kansalliseen kehittämistyöhön.

Keskeinen osa suomalaista turvallisen toimintaympäristön toimijuutta ovat myös **urheilun ulkopuoliset tahot, jotka tuovat asiantuntijuuttaan urheiluun**. Ne täydentävät urheilujärjestelmän omaa vastuullisuus- ja turvallisuustyötä tuomalla mukaan erityisosaamista, tutkimustietoa, palveluita ja käytännön työkaluja. Tärkeitä esimerkkejä ovat:

- **Väestöliiton Et ole yksin -palvelu**, joka tarjoaa tukea ja neuvontaa epäasiallisen käytöksen, häirinnän, kiusaamisen, syrjinnän ja väkivallan tilanteisiin sekä edistää ennaltaehkäiseviä toimintamalleja urheilussa ja lasten ja nuorten harrastustoiminnassa
- **MIELI ry:n Nuori mieli urheilussa**, joka vahvistaa valmentajien ja yhteisöjen osaamista nuorten mielen hyvinvoinnin tukemisessa osana turvallista ja oppimista tukevaa urheilun arkea
- **Ihmisoikeusliiton Älä riko urheilua**, joka tuo urheiluun ihmisoikeus- ja yhdenvertaisuusnäkökulmaa sekä tukee syrjimättömyyttä, turvallisuutta ja jokaisen oikeutta osallistua urheiluun omana itsenään

Suomen Valmentajien näkökulmasta reilumpaa valmennusta -tavoitteiden onnistuminen edellyttää, että turvallinen toimintaympäristö ymmärretään laajasti. Se on sekä **rakenteita ja prosesseja** että **valmennuksen arjen laatua**. Rakenteisiin kuuluvat ennaltaehkäisy, ilmoittaminen, käsittely, tuki ja seuranta. Arjen laatuun kuuluvat motivaatiokulttuuri, vuorovaikutus, osallisuus, kuormituksen huomioiminen, hyvinvoinnin tukeminen ja jokaisen urheilijan kohtaaminen kunnioittavasti.

**Suositus 1: Sitouttakaa ohjaus ja rahoitus turvallisen toimintaympäristön vähimmäistasoon**

Kansallisessa ohjauksessa, rahoituksessa ja tunnustamisessa tulee edellyttää, että urheiluorganisaatiot sitoutuvat turvallisen toimintaympäristön, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon vähimmäistasoon.

Tämä tarkoittaa, että seuroilla, lajiliitoilla ja valmentajakoulutuksen järjestäjillä tulee olla:

- selkeät toimintatavat epäasiallisen käytöksen ehkäisyyn ja käsittelyyn
- tunnetut ja saavutettavat ilmoitus- ja tukikanavat
- mahdollisuus ohjata urheilijoita, huoltajia, valmentajia ja muita toimijoita riippumattoman tai ulkopuolisen tuen piiriin
- vuosittainen arviointi ja kehittämissuunnitelma
- vastuut määriteltynä niin, että jokainen tietää, kuka ottaa asian vastaan, kuka käsittelee sen ja miten osapuolia tuetaan

Turvallinen toimintaympäristö ei saa olla vain arvo- tai ohjelmatason tavoite, vaan sen tulee näkyä rahoitusehdoissa, koulutusvaatimuksissa, seuratuessa ja lajiliittojen toiminnan arvioinnissa.

## **Suositus 2: Vahvistakaa puuttumisen ja tuen toimintamalli**

Suomessa tulee vahvistaa toimintamallia, jossa jokainen seura, lajiliitto ja muu urheiluyhteisön toimija tietää, miten huoli otetaan vastaan, miten tilanteeseen reagoidaan ja minne henkilö voidaan ohjata saamaan tukea.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että organisaatioilla on valmius:

- ottaa huoli vastaan turvallisesti ja kunnioittavasti
- arvioida tilanteen kiireellisyys ja tarvittavat jatkotoimet
- dokumentoida käsittely asianmukaisesti
- turvata osapuolten asema prosessin aikana
- ohjata henkilö tarvittaessa sopivan tuen piiriin
- oppia tapauksista niin, että toimintakulttuuri kehittyy

Urheilun ulkopuoliset asiantuntijatahot, kuten Väestöliitto, MIELI ry ja Ihmisoikeusliitto, ovat tässä kokonaisuudessa olennaisia kumppaneita. Ne eivät korvaa urheilun omaa vastuuta, mutta ne vahvistavat urheilun kykyä toimia tilanteissa, joissa tarvitaan erityistä osaamista esimerkiksi häirinnästä, väkivallasta, mielen hyvinvoinnista, syrjinnästä, rasismista tai ihmisoikeuksista.

### **Suositus 3: Tehkää turvallisesta valmennuksesta perusosaamista**

Turvallisen toimintaympäristön tulee olla valmentajakoulutuksen perusta. Sitä ei tule käsitellä erillisenä lisäaiheena, vaan osana hyvää valmennusosaamista.

Suomessa konkreettinen väline tähän on tällä hetkellä **Vastuullinen valmentaja -verkkokoulutus**, jonka tavoitteena on edistää parempaa valmennusta sekä fyysisesti, henkisesti ja sosiaalisesti turvallista toimintaympäristöä. Koulutus lisää urheilutoimijoiden yhteistä ymmärrystä vastuullisesta valmentamisesta ja antaa perustan sille, miten valmentaja voi edistää turvallisuutta omassa arjessaan.

Kansallisesti tulisi varmistaa, että:

- Vastuullinen valmentaja -koulutus tai sitä vastaava koulutus on osa valmentajien peruskoulutusta ja lisäksi on tarjolla täydennyskoulutusta aihealueittain
- kaikki urheilussa toimivat suorittavat vastaavan vastuullisuus- ja puuttumisosaamisen koulutuksen
- koulutusten vaikutusta seurataan, eikä koulutus jää vain suoritusmerkinnäksi
- koulutus linkitetään käytännön toimintamalleihin seuroissa ja lajiliitoissa

### **Suositus 4: Valtavirtaistakaa para-/vammaisurheilun valmennus ja saavutettavuus**

AFC:n painotusten mukaisesti para-/vammaisurheilun valmennus tulee nähdä valmentamisen ydinosaamisena. Suomessa tämä tarkoittaa, että saavutettavuus, kohtuulliset mukautukset ja inklusiivinen harjoitus suunnittelu tulee sisällyttää valmentajakoulutukseen laajasti.

Kansallisesti tulisi vahvistaa, että valmentajat osaavat:

- tunnistaa osallistumisen esteitä
- tehdä kohtuullisia mukautuksia harjoitusympäristöihin, välineisiin, viestintään ja harjoitteisiin
- suunnitella harjoituksia, joissa erilaiset urheilijat voivat osallistua turvallisesti ja merkityksellisesti
- mukauttaa palautetta ja vuorovaikutusta yksilöllisten tarpeiden mukaan
- tehdä yhteistyötä urheilijan, perheen, seuran, lajiliiton ja tarvittavien asiantuntijoiden kanssa

Seuroille ja lajiliitoille tulee tarjota käyttöönoton tukea, kuten mallipohjia, mentorointia, koulutusta ja saavutettavia materiaaleja. Para-/vammaisurheilun valmennuksen ei

tule olla vain erillisen erityisryhmän osaamista, vaan osa laadukasta valmennusta kaikilla tasoilla.

### **Suositus 5: Edistäkää sukupuolten tasa-arvoa valmennuksessa rakenteellisesti**

Sukupuolten tasa-arvo valmennuksessa edellyttää sekä määrällisiä että laadullisia toimia. Naisten määrää valmentajina tulee lisätä, mutta samalla on varmistettava, että valmentajapolut, työolosuhteet, turvallisuus ja etenemismahdollisuudet tukevat pysyvyyttä ja uralla kehittymistä.

Kansallisesti tulisi:

- asettaa tavoitteita naisten määrälle valmennuksen eri tasoilla, valmennusjohdossa ja valmentajakouluttajina
- rakentaa mentorointi- ja verkostomalleja naisvalmentajille
- vahvistaa urapolkuja ja etenemisen reittejä
- seurata pysyvyyttä ja poistumaa sekä tunnistaa kohtia, joissa naiset putoavat pois valmennuspoluilta
- varmistaa häirinnän ehkäisy, luotettavat ilmoituskanavat ja tuki myös valmentajien työympäristöissä
- tehdä naisvalmentajien osaamista ja esikuvia näkyväksi

Tasa-arvotyö ei voi perustua vain yksittäisiin hankkeisiin, vaan sen tulee olla osa rahoitusta, johtamista, koulutusta, seuranta ja toimintakulttuurin arviointia.

### **Suositus 6: Vahvistakaa mielen hyvinvointia osana turvallista urheilua**

Mielen hyvinvointi tulee nähdä osana turvallista toimintaympäristöä, ei erillisenä hyvinvointilisänä. Valmennuksessa tämä tarkoittaa arkea, jossa urheilija voi oppia, kehittyä ja kohdata haasteita ilman pelkoa nöyryyttämisestä, syrjinnästä, väheksynnästä tai kohtuuttomasta kuormituksesta.

MIELI ry:n Nuori mieli urheilussa -kokonaisuus tarjoaa tähän tärkeää asiantuntijuutta. Sen näkökulmat tukevat valmentajia rakentamaan harjoitusympäristöjä, joissa huomioidaan nuorten mielen hyvinvointi, ryhmän ilmapiiri, vuorovaikutus ja turvallinen kasvu.

Kansallisesti tulisi varmistaa, että mielen hyvinvointi näkyy:

- valmentajakoulutuksen sisällöissä
- seuratoiminnan arjen käytännöissä

- urheilijoiden kuormituksen seurannassa
- urheilijoiden kuulemisen tavoissa
- toimintamalleissa, joilla huoli otetaan puheeksi ja ohjataan tarvittaessa eteenpäin

### **Suositus 7: Tehkää ihmisoikeus- ja yhdenvertaisuusnäkökulmasta osa urheilun arkea**

Ihmisoikeusliiton Älä riko urheilua -kokonaisuus muistuttaa, että ihmisoikeudet kuuluvat urheilun ytimeen. Urheilussa tulee tunnistaa ja ehkäistä syrjintää, rasismia, häirintää ja muita epäasiallisen kohtelun muotoja. Jokaisella tulee olla mahdollisuus osallistua urheiluun turvallisesti ja omana itsenään.

Kansallisesti tulisi vahvistaa, että:

- yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys sisältyvät valmentajakoulutukseen
- seurat ja lajiliitot tunnistavat rasismin, syrjinnän ja häirinnän ilmiöitä myös silloin, kun ne ovat hienovaraisia tai rakenteellisia
- ilmoitus- ja käsittelykäytännöt huomioivat syrjinnän eri muodot
- urheilijat ja valmentajat tietävät, mistä saa tukea
- vähemmistöihin kuuluvien urheilijoiden ja valmentajien kokemuksia kuullaan turvallisesti

### **Suomen Valmentajien rooli ja yhteistyö**

Suomen Valmentajat edistää reilumpaa valmennusta Suomessa erityisesti valmentajien osaamisen ja arjen käytäntöjen kautta. Suomen Valmentajat on ollut mukana kehittämässä ja jalkauttamassa **Vastuullinen valmentaja -koulutusta tai vastaavaa tulevaa koulutusta**, joka vahvistaa turvallista toimintaympäristöä valmennuksessa.

Suomen Valmentajat tekee tiivistä yhteistyötä urheilun ulkopuolisten asiantuntijatahojen kanssa, jotka tuovat osaamistaan ja näkökulmiaan urheilun kehittämiseen. Tavoitteena on vahvistaa valmentajien osaamista ja tukea seuroja ja lajiliittoja turvallisen toimintaympäristön kehittämisessä. Yhteistyö kytkeytyy erityisesti:

- Väestöliiton **Et ole yksin** -toimintaan: tuki ja neuvonta epäasiallisissa tilanteissa sekä ennaltaehkäisevän työn vahvistaminen
- **MIELI ry:n Nuori mieli urheilussa** -kokonaisuuteen: mielen hyvinvointi osana turvallista, oppimista tukevaa urheilun arkea

- Ihmisoikeusliiton **Älä riko urheilua** -toimintaan: ihmisoikeudet, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys ja turvallinen osallistuminen urheilussa

Lisäksi Suomen Valmentajien edustus Urheilun eettisten asioiden neuvottelukunnan työskentelyssä ja Turvallisen toimintaympäristön työryhmän kokonaisuudessa tukee sitä, että valmentajien ja valmentajayhteisön näkökulma on mukana kansallisessa kehittämisessä.

Suomen Valmentajien näkökulmasta parhaat tulokset syntyvät, kun päätöksenteko, ohjaus ja rahoitus, valmentajakoulutus sekä tukirakenteet muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Reilumpaa valmennusta syntyy silloin, kun valmentajilla on osaamista, organisaatioilla on selkeät rakenteet ja urheilijoilla on turvallinen mahdollisuus tulla kuulluksi.

Suomessa työ näiden asioiden edistämiseksi on jo vahvasti käynnissä, ja seuraavat kehitysaskleet ovat pitkälti tunnistettuja. Siksi AFC-hankkeen kansallisiin suosituksiin ei ole tarpeen sisällyttää erillistä tiekarttaa. Sen sijaan suosituksissa korostetaan tarvetta jatkaa yhteistä työtä määrätietoisesti, koordinoidusti ja pitkäjänteisesti.

### 3. Self-assessment checklist: a proposal from AFC partners

#### How to use

Rate each relevant item on a **1–5 scale**:

1 = Not in place / not started

2 = Early stage / ad hoc

3 = Partly in place / inconsistent

4 = Mostly in place / functioning well

5 = Fully in place / embedded and regularly reviewed

The assessment can be carried out at the level of individual organisations as well as more broadly across operational environments, regions, countries, and at EU level.

#### Governance and accountability

A Fair Coaching Baseline (minimum requirements) is defined and adopted. **1–5**:

Roles and responsibilities are assigned (who owns what, at each level). **1–5:**

An annual reporting and review cycle is agreed and implemented. **1–5:**

Funding/recognition criteria reflect baseline requirements. **1–5:**

### **Safeguarding and response capacity**

Prevention measures are in place (codes, education, risk management, culture work).

**1–5:**

Reporting channels are clear and accessible. **1–5:**

Response standards exist (timelines, impartiality, documentation, communication). **1–5:**

Support pathways exist for athletes and staff (including signposting to services). **1–5:**

Communication is accessible and easy to find (including for athletes with disabilities).

**1–5:**

### **Coach competence and education (core fair coaching)**

Fair coaching competences are embedded in coach education curricula. **1–5:**

Coach developers/tutors are trained to deliver and assess these competences. **1–5:**

Quality assurance exists (learning outcomes, assessment, refresh cycles). **1–5:**

### **Para/disability sport coaching (mainstreamed)**

Baseline para/disability coaching competences are required for all coaches. **1–5:**

Practical guidance exists for accessibility and reasonable accommodations in coaching. **1–5:**

Clubs/federations have implementation support (templates, mentoring, resources).

**1–5:**

Participation barriers are mapped and addressed (facilities, equipment, costs, communication). **1–5:**

### **Gender equality in coaching (quantity plus quality)**

Targets are set for women's representation across coaching levels and leadership. **1–5:**

Career pathway measures exist (mentoring, networks, placements, progression routes).

**1–5:**

Retention is monitored (drop-off points identified and addressed). **1–5:**

Safe working environment measures are explicit (anti-harassment, reporting, support). **1-5;**

### **Athlete experience and culture**

An annual anonymised athlete experience survey is conducted. **1-5:**

Results are segmented (e.g., women/girls; athletes with disabilities). **1-5:**

Findings are translated into action plans and revisited in the next cycle. **1-5:**

### **Evidence, learning, and scaling**

A shared indicator set is used and reviewed annually. **1-5**

Good practices are documented and shared across countries. **1-5:**

Funding supports implementation and scaling, not only new development. **1-5:**



**A Fairer Coaching project** contributes to the key priority of the Programme, “Inclusion and diversity in all fields of education, training, youth and sport”, specifically addressing the Horizontal Priority in the field of Sport “Promoting education in and through sport – promoting the quality of coaching and staff”: the action aims at increasing equality, inclusion, diversity and fairness of coaching in the European sports system by promoting an inclusive and equal overall model of coaching, empowering coaches themselves and specifically those who work with young athletes and youth sectors, as well as sport organizations and institutions to work towards this objective and, therefore, towards a more balanced coaching system in Europe.

**Through a diverse partnership,** A Fairer Coaching project contributes to the key priority of the Erasmus+ Sport Programme, “Inclusion and diversity in all fields of education, training, youth and sport”, specifically addressing the Horizontal Priority in the field of Sport “Promoting education in and through sport – promoting the quality of coaching and staff”.



Co-funded by  
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

